

Broj: I-NM-1-21/13

Dana: 19. septembra 2013.

NOVI SAD

Na osnovu alineje 2. stava 1. člana 33. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu ("Službeni list AP Vojvodine", br. 23/2002, 5/2004, 16/2005 i 18/2009-promena naziva akta) Pokrajinski ombudsman u postupku pokrenutom po predstavci predsednika Crnogorske partije upućuje Opštinskom veću Opštine Vrbas sledeću

PREPORUKU

Potrebno je da Opštinsko veće opštine Vrbas, kao ovlašćeni predlagač, uputi Skupštini opštine Vrbas na razmatranje i donošenje Predlog odluke o izmenama i dopunama Statuta opštine Vrbas, kojim će se Statut opštine Vrbas uskladiti sa stavom 2 člana 11 Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama ('Sl. glasnik RS', br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 - dr. zakon i 30/2010).

Izmenama i dopunama Statuta opštine Vrbas će se uvesti na teritoriji opštine Vrbas u ravnopravnu službenu upotrebu, pored srpskog, mađarskog i rusinskog jezika i njihovih pisama, i crnogorski jezik i pismo.

Opštinsko veće opštine Vrbas obavestiće Pokrajinskog ombudsmana u roku od 15 dana od dana prijema preporuke o postupanju po istoj.

Ova preporuka će se objaviti na internet prezentaciji Pokrajinskog ombudsmana po njegovom uručenju Opštinskom veću opštine Vrbas.

OBRAZLOŽENJE

Pokrajinskom ombudsmanu predstavku je podneo predsednik Crnogorske partije u kojoj je izraženo nezadovoljstvo zbog toga što u Opštini Vrbas nije uveden u službenu upotrebu crnogorski jezik i pismo. U predstavci je navedeno da, prema rezultatima popisa stanovništva iz 2011. godine, pripadnici crnogorske nacionalne manjine čine 17,5% ukupnog broja stanovnika Opštine Vrbas, te da je Opština Vrbas, shodno odredbama Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama („Sl. glasnik RS“, br. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 - dr. zakon i 30/2010), u obavezi da uvede crnogorski jezik i pismo u službenu upotrebu. Nadalje se navodi da su predstavnici crnogorske zajednice u više navrata inicirali uvođenje crnogorskog jezika i pisma u službenu upotrebu, ali bez uspeha. U predstavci se ističe da Opština Vrbas nije preduzela aktivnosti koje su usmerene na uvođenje crnogorskog jezika u službenu upotrebu.

Radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja Pokrajinski ombudsman je uputio zahtev za izjašnjenje predsedniku Opštine Vrbas.

U vezi sa predstavkom dana 15. maja 2013. godine održan je i sastanak predsednika opštine, predsednice Skupštine Opštine Vrbas i zamenice Pokrajinskog ombudsmana za zaštitu prava nacionalnih manjina na kojem je ukazano da je potrebno da nadležni organi opštine u što kraćem roku dostave Pokrajinskom ombudsmanu izjašnjenje o navodima iz predstavke.

U izjašnjenju br. 06.2-890/2013-I/01 od 29. avgusta 2013. godine predsednik Opštine Vrbas navodi da mu se N. S. u ime Udruženja „Krstaš“ iz Lovćenca i u ime Crnogorske partije u više navrata obraćao zahtevom za uvođenje crnogorskog jezika i pisma u službenu upotrebu u opštini, a da inicijativu za uvođenje crnogorskog jezika u službenu upotrebu u opštini nisu podnosili građani ni udruženja Crnogoraca sa teritorije opštine. Zajedničkim saopštenjem predstavnici crnogorskih udruženja u Vrbasu, Kulturno prosvetno društvo „Nikola Prvi“, Savez Crnogoraca Vojvodine i Udruženje Crnogoraca predočili su predsedniku opštine da se protive inicijativi Udruženja „Krstaš“ i Crnogorske partije. Nadalje se ističe, da prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, a na osnovu rezultata popisa stanovništva iz 2011. godine, 17,46 % stanovnika Opštine Vrbas su se izjasnili kao Crnogorci pri čemu od njih samo 2,89% se izjasnilo da govori crnogorskim jezikom. Predsednik opštine smatra da je pitanje uvođenja crnogorskoj jezika veoma složeno pitanje s obzirom na to da se na popisu većina stanovnika Opštine koji su se izjasnili kao Crnogorci opredelila da govori srpskim jezikom i da se udruženja Crnogoraca sa sedištem u Opštini Vrbas protive uvođenju crnogorskoj jezika u službenu upotrebu. U izjašnjenju se navodi i da su u toku aktivnosti na izradi izmena Statuta Opštine Vrbas u okviru kojih će se sagledati i pitanje uvođenja tog jezika i pisma u službenu upotrebu. Izjašnjenju je priložen dopis od 29. avgusta 2013. godine koji je Opština Vrbas uputila Ministarstvu regionalnog razvoja i lokalne samouprave radi davanja mišljenja u vezi sa uvođenjem u službenu upotrebu jezika nacionalne manjine u jedinici lokalne samouprave, odnosno o primeni člana 11. Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama.

Članom 79 Ustava Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", broj 98/2006) je propisano da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo: na izražavanje, čuvanje, negovanje, razvijanje i javno izražavanje nacionalne, etničke, kulturne i verske posebnosti; na upotrebu svojih simbola na javnim mestima; na korišćenje svog jezika i pisma; da u sredinama gde čine značajnu populaciju, državni organi, organizacije kojima su poverena javna ovlašćenja, organi autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave vode postupak i na njihovom jeziku; na školovanje na svom jeziku u državnim ustanovama i ustanovama autonomnih pokrajina; na osnivanje privatnih obrazovnih ustanova; da na svome jeziku koriste svoje ime i prezime; da u sredinama gde čine značajnu populaciju, tradicionalni lokalni nazivi, imena ulica, naselja i topografske oznake budu ispisane i na njihovom jeziku; na potpuno, blagovremeno i nepristrasno obaveštavanje na svom jeziku, uključujući i pravo na izražavanje, primanje, slanje i razmenu obaveštenja i ideja; na osnivanje sopstvenih sredstava javnog obaveštavanja, u skladu sa zakonom.

Zakon o službenoj upotrebi jezika i pisama propisuje da na teritoriji jedinice lokalne samouprave gde tradicionalno žive pripadnici nacionalnih manjina, njihov jezik i pismo može biti u ravnopravnoj službenoj upotrebi, pri čemu je članom 11. stav 2. propisano da će jedinica lokalne samouprave obavezno uvesti u ravnopravnu službenu upotrebu jezik i pismo nacionalne manjine ukoliko procenat pripadnika te nacionalne

manjine u ukupnom broju stanovnika na njenoj teritoriji dostiže 15% prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva.

Odredbu iste sadržine sadrži i Zakon o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina ("Sl. list SRJ", br. 11/2002, "Sl. list SCG", br. 1/2003-Ustavna povelja i "Sl. glasnik RS", br. 72/2009-dr. zakon).

Članom 195 Ustava Republike Srbije ("Sl. glasnik RS", br. 98/2006) propisano je da svi podzakonski opšti akti Republike Srbije, opšti akti organizacija kojima su poverena javna ovlašćenja, političkih stranaka, sindikata i udruženja građana i kolektivni ugovori moraju biti saglasni zakonu. Statuti, odluke i svi drugi opšti akti autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave moraju biti saglasni sa zakonom. Svi opšti akti autonomnih pokrajina i jedinica lokalne samouprave moraju biti saglasni njihovim statutima.

Imajući u vidu da su se, prema rezultatima poslednjeg popisa stanovništva iz 2011. godine 17,46 % stanovnika Opštine Vrbas izjasnili kao Crnogorci nesporno je da su se stekli uslovi za uvođenje crnogorskog jezika i pisma u službenu upotrebu u Opštini Vrbas.

Pokrajinski ombudsman je stava da okolnost da se 2,89% Crnogoraca na teritoriji Opštine izjasnilo da im je crnogorski jezik maternji jezik ne može biti opravdanje za pasivnost nadležnih organa opštine jer su ispunjeni svi zakonski uslovi za uvođenje jezika u službenu upotrebu, koji su vezani za procenat pripadnika određene nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu, a ne za broj govornika tog jezika.

U vezi sa zahtevom koji je Opština Vrbas uputila Ministarstvu regionalnog razvoja i lokalne samouprave radi davanja mišljenja o primeni člana 11. Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama, Pokrajinski ombudsman ukazuje da u pravnom sistemu Republike Srbije obavezujuću snagu ima jedino autentično tumačenje koje daje zakonodavac, dok mišljenje ministarstva ne predstavlja izvor prava i ne može derogirati primenu zakonskih odredbi. Za uklanjanje pravnih praznina u Republici Srbiji u nekim slučajevima može biti značajno autentično tumačenje zakona, drugog propisa i opšteg akta koji je donela Narodna skupština. Postupak donošenja autentičnog tumačenja regulisan je čl. 194. i 195. Poslovnika Narodne skupštine („Službeni glasnik RS“, broj 20/2012 - prečišćen tekst). Predlog autentičnog tumačenja sačinjava Zakonodavni odbor Narodne skupštine na predlog ovlašćenog predlagača zakona. Autentično tumačenje donosi Narodna skupština u postupku na koji se shodno primenjuju odredbe Poslovnika Narodne skupštine o postupku za donošenje zakona. Autentično tumačenje norme, dakle, vrši njen sopstveni stvaralac u postupku koji se primenjuje i prilikom stvaranja norme.

Imajući u vidu napred navedeno, Pokrajinski ombudsman je zauzeo stav da su se stekli uslovi da se Statut opštine Vrbas uskladi sa stavom 2 člana 11 Zakona o službenoj upotrebi jezika i pisama i uputio preporuku u cilju otklanjanja uočenih nepravilnosti.

ZAMENICA POKRAJINSKOG OMBUDSMANA ZA ZAŠTITU PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Eva Vukašinić